

Annonce

GENERALFORSAMLING 2024
1.&2. MARTS 2024

GENERALFORSAMLING 2024

Indkaldelse til generalforsamling i Økologisk Landsforening

TILMELD DIG HER SENEST D. 15. FEBRUAR

Annonce

Læs mere her

STAIRWAY

Vårbyg

- / Højtydende sort over flere år
- / Høj hektolitervægt
- / Lav sygdomsmodtagelighed

Kontakt kundeservice for at høre mere på tlf. 7215 8000

Hereford kødkvæg fra Eskelyst bliver hver dag flyttet til en ny græsmark i et nøje planlagt rotationssystem

Græssende dyr kan være bedre for klimaet end dyr på stald

Debatten på årsmødet i Kød- og Naturgræsserudvalget i Økologisk Landsforening var præget af den udskamning, branchen føler sig ramt af i forhold til kvægets klimabelastning. Forskning i afgræsningens mulige klimafordel er i gang.

 Af [Uffe Bregendahl](#)

 28. september 2023, 14:38

 Læsetid: 8 minutter

 [Mark og stald](#)

 [Kvæg](#), [Klima](#)

 Del på Facebook

 Del på Twitter

 Del på LinkedIn

 Print

»Kom, så.«

En stor flok dressererede kødkvæg adlyder med det samme økolog Michael Kjerkegaard, og på kommando sætter dyrene sig i bevægelse foran en stor forsamling af tilskuere.

Michael Kjerkegaards 250 økologiske herefordkvæg oplever hver dag hvordan »kom så« betyder adgang til grønnere græs på den anden side af hegnet. I et nøje planlagt rotationssystem går dyrene på skift i markerne, og efter 30 dage ender de igen på det første græs, de forlod. Og så begynder rotationen forfra.

»Når køerne flyttes ofte, helst hver dag, undgår vi, at markerne græsses i bund, og det betyder, at flere græssorter overlever, og det er godt for jordkvaliteten og biodiversiteten,« forklarer han.

De omkring 70 tilskuerne på marken ved Højen i Vejle Ådal er gæster fra det åbne årsmøde i Kød- og Naturgræsserudvalget i Økologisk Landsforening. Selve mødet bliver afholdt på græsplænen ved Michael Kjerkegaards økolandbrug Eskelyst, hvor kvægets klimabelastning fylder meget på dagsordenen.

Michael Kjerkegaard har flyttet sine dyr efter holistiske rotationsprincipper siden 2009. Foto: Simon Møbjerg Sørensen

Frank Oudshoorn, chefforsker ved Innovationscenter for Økologisk Landbrug, er en af oplægsholderne, og en af hans hovedpointer var, at den økologiske driftsform med kvæg på græs betyder, at de udleder væsentlig mindre drivhusgas end konventionelle kvægbrug.

»I de nationale klimaregnskaber bliver der ikke taget højde for, at der faktisk er meget store forskelle i udledninger fra økologiske og konventionelle besætninger på grund af deres forskellige driftsformer. Udledning fra kvæg bliver regnet sammen over en kam, og lige nu oplever vi en udskamning af kvæget,« siger Frank Oudshoorn.

Han henviser til den årlige klimarapport fra DCE (Nationalt Center for Miljø og Energi) ved Aarhus Universitet og Concitos udmeldinger om klimabelastningen i den store klimadatabase.

Hellere kokasser på græs

Blev de reelle forskelle på driftsformerne af dyr i konventionelle stalde og dyr på græs regnet ind i tallene, ville klimaregnskabet for økologerne se helt anderledes ud, mener han. Han forklarer, at det er videnskabeligt dokumenteret, at når kvæg klatter direkte på græsmarkerne, er metanudledning fra gødningen stort set lig 0.

Derimod er der væsentligt højere udledning af drivhusgasser, når kolort fra dyr i en konventionel stald transporteres gennem staldsystemerne. I en moderne stald bliver kolort typisk opsamlet via riste eller skrabere, der flytter det rundt på staldgulvet, mens det afgiver ammoniak og lattergas. Senere ender det typisk til oplagring i gylletanke, hvor det afgiver metan.

»Det sker ikke, når dyrene går på græs, så jo mere afgræsning jo bedre,« siger Frank Oudshoorn.

Omkring 70 tilhørere var mødt op til åbent årsmøde for Kød- og naturgræsserudvalget i Økologisk Landsforening. Foto: Uffe Bregendahl

30 pct. mindre metan

Han har selv stået bag oversættelsen af en stor anerkendt hollandsk undersøgelse på Wageningen Universitet, hvor det er blevet undersøgt, hvor meget metan, der bliver afgivet fra de bøvsende dyr, der får fuldfoder og frisk græs på foderbordet i stalde, og fra dem, der æder græs på markerne.

»De hollandske undersøgelser viser, at køer som græsser afgiver op til 30 pct. mindre metan fra fordøjelsen end køer, der staldfodres med fuldfoder,« siger Frank Oudshoorn.

Så både drivhusgas fra gødningen og den direkte udledning fra dyrene, er væsentlig mindre end angivet i klimaregnskabet, når de afgræsser.

Lige nu laver Seges lignende undersøgelser baseret på målinger på danske kvægbesætninger, og Innovationscenter for Økologisk Landbrug har søgt at følge op på det sammen med Aarhus universitet.

Kommer de danske forskere fra Seges til samme resultat som i de hollandske forsøg, og kan det bakkes op af universiteterne, kan landmændene få det indregnet i deres CO₂-regnskaber som virkemiddel. Det vil være en fordel for afgræsning og et godt argument for at fremme andelen af økologi, som netop kræver afgræsning, mener Frank Oudshoorn.

»Hos økologerne går dyrene jo i forvejen meget mere udenfor end hos de konventionelle landbrug, så det er jo virkelig noget der batter,« siger han og tilføjer, at det også er videnskabeligt dokumenteret, at køernes færden på græs betyder en forhøjet biodiversitet på markerne:

»Effekten af mere økologi vil være flere dyr på markerne og dermed væsentligt mindre udledning af drivhusgasser, mere binding af CO₂ i jorden, fordi der bliver flere marker med kløvergræs og desuden større biodiversitet.«

Chefforsker Frank Oudshoorn håber, at landmænd med tiden kan få indregnet i klimaregnskabet, at kvæg på græs udleder mindre CO₂, end hvis de gik på stald. Foto: Uffe Bregendahl

Frank Oudshoorn tilføjer, at det ikke kun gælder for økologiske kvæg. Der vil også være mindre udledning af drivhusgasser fra gødning, når andre dyrehold fra

økologiske dyrehold som grise og kyllinger lægger deres gødning direkte på markerne.

Op og ned på økonomien

Michael Kjerkegaard har dyrket sine marker efter holistiske rotationsprincipper siden 2009. Han oplever, at deres humuslag bliver dybere med årene, og det tolker han, som om jorden binder mere CO₂.

Hans dyrkningsprincipper medfører også, at kvæget, der går ude året rundt, kun skal fodres få måneder om året i de kolde vintre.

Systemet betyder et væsentligt mindre brændstofforbrug til bedriftens infrastruktur, og dermed et mindre CO₂-forbrug. For eksempel har Eskelyst kun en traktor og en kvægvogn til at dyrke 300 ha. Med køerne på græs hele året sparer han altså brændstof og udgifter til at pløje, slå græs og køre gylle ud – poster der normalt fylder meget på andre kvægbrug. Foruden CO₂-besparelser til brændstof betyder det også, at Eskelyst har fået reduceret driftsudgifterne voldsomt.

»Det har vendt helt op og ned på økonomien for os, og vi oplever ofte, at konsulenter har svært ved at gennemskue økonomien, fordi vi jo ikke kigger på indtægter og udgiften per hektar. For os handler regnskabet jo kun om, hvor meget der i sidste ende er tilbage til os selv,« forklarer Michael Kjerkegaard.

Iben Alber Christiansen fortæller om projektet 'Klimaeffekten af kvæg på græs'. Foto: Uffe Bregendahl

Kortlægning af tiltag

Under årsmødet præsenterede specialkonsulent Iben Alber Christiansen et nyt projekt fra Innovationscenter for Økologisk Landbrug. Projektet skal kortlægge der forsøger at kortlægge effekten af tiltag, landmænd laver for at binde kulstof til jorden, når de har kvæg på græs.

Med tiden skal projektet 'Klimaeffekten af kvæg på græs' hjælpe økologiske kvægavlere med at forbedre forholdet mellem kvæg og klima.

»Problemet er lige nu, at det er meget ukonkret, hvilke tiltag der er, og hvordan det virker. Derfor vil vi gerne sætte system i målemetoder og dataindsamlinger, så vi over tid kan se, hvordan forskellige planter og managementmetoder opsamler og binder kulstoffet. Vi er i vores spæde start med dataindsamlingen, men vi håber med tiden at finde fælles fodslag, så vi kan lave en anden fortælling om kvæg og klima. Der skal mere konkret viden til, før vi kan ændre bedrifternes daglige afgræsningspraksis i den rigtige retning,« siger hun.

Projektet involverer i første omgang ni økologiske kvægavlere og mælkeproducenter, der arbejder med holistisk planlagt afgræsning. Her vil

innovationscentret teste et system på markerne, der kan verificere effekten af deres praksis og dermed skabe grundlag for at tage bæredygtige beslutninger.

Når kvæg som Michaels Kjerkegaards hereford går på markerne året rundt, sparer han mange penge til driftsudgifter på stald, gyllespredning, græsslåning og brændstof. Han har kun en traktor og en kvægvogn til 400 ha. Foto: Uffe Bregendahl

På sin græsplæne foran forsamlingen af kvægproducenter til årsmødet er Michael Kjerkegaard stor fortaler for sin rotationsmetode baseret på holistiske principper og for økologien. Men han kan sagtens forstå, hvorfor en omstilling til økologien og eventuelt holistiske driftsformer kræver nøje overvejelser.

»Når man har et system og har investeret i det med maskiner og stalde, som skal afskrives, kan du jo ikke bare stoppe det. Desuden ved man, at der er lavere udbytte ved økologi, men med konventionelt ved man nogenlunde, hvad man får. Jeg tror derfor, at der er mange, som er bange for at tage springet på grund af usikkerheden,« siger han.

**Funded by
the European Union**
NextGenerationEU